

Lege
pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – La articolul 10, alineatul (2) din Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 38–39, art. 280), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

în dispoziție, după cuvintele „mediatorii și avocații,” se completează cu cuvintele „experții judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreții și traducătorii, administratorii autorizați”;

litera a) va avea următorul cuprins:

„a) în cazul unităților și al persoanelor fizice, altele decât cele înregistrate de către organul înregistrării de stat, al notarilor, al executorilor judecătorești, al mediatorilor și al avocaților, al experților judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, al interpreților și traducătorilor, administratorilor autorizați, să se înregistreze ca plătitor de prime de asigurare obligatorie de asistență medicală la agenția teritorială a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină în termen de o lună de la data obținerii certificatului de înregistrare, a atestatului de mediator, a licenței de notar, de executor judecătoresc, de avocat sau de expert judiciar care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, autorizației pentru activitatea de administrator autorizat, interpret și/sau traducător;”

Art. II. – Articolul 5 alineatul (1) litera b) din Legea nr. 489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 1-4, art. 2), cu modificările ulterioare, după cuvintele “executori judecătorești și mediatori,” se completează cu cuvintele “experți judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreți și traducători, administratori autorizați,”.

Art. III. – La articolul 202¹⁰, alineatele (4), (5) și (11) din Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 1 ianuarie 2007) se abrogă.

Art. IV. – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14 martie 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248-251, art. 699) cu modificările ulterioare, se modifică și completează după cum urmează:

1. Articolul 88:

alineatul (3):

punctele 3), 6) și 7) vor avea următorul cuprins:

“3) să se prezinte în fața ordonatorului expertizei pentru a da explicații cu privire la conținutul raportului de expertiză;”;

“6) să nu părăsească ședința de judecată fără permisiunea președintelui ședinței;”;

“7) să comunice rezultatele expertizei doar ordonatorului expertizei;”;

se completează cu punctul 10) cu următorul cuprins:

“10) să se opună și să nu admită vreo încercare de exercitare a influenței asupra sa în scopul întocmirii raportului de expertiză în favoarea unuia dintre participanții la proces sau în interesul altor persoane.”.

alineatul (5) se completează cu punctul 8) cu următorul cuprins:

„8) să ceară organului de urmărire penală sau instanței asigurarea securității sale în cazul în care există un pericol pentru viața sau sănătatea sa.”.

2. La articolul 89 alineatul (1) punctul 5) se abrogă.

3. Articolul 139 va avea următorul cuprins:

„(1) În cazul în care, există pericol de dispariție a unor probe sau de modificare a unor situații de fapt și este necesară explicarea urgentă a unor fapte sau circumstanțe ale cauzei, organul de urmărire penală, organul de constatare, sau instanța de judecată poate folosi cunoștințele unui specialist dispunând, la cererea părților, iar organul de urmărire penală, organul constator și din oficiu, efectuarea constatării tehnico-științifice sau medico-legale.

(2) Constatarea tehnico-științifică și medico-legală poate fi efectuată și de către un expert judiciar inclus în Registrul de stat a experților judiciari.”

4. La articolul 140, alineatul (1) după cuvintele „Organul de urmărire penală,” se completează cu cuvintele „organul de constatare”.

5. Articolul 141 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată vor informa părțile că au dreptul să ia cunoștință de raportul de constatare tehnico-științifică sau medico-legală, întocmind un proces-verbal în cazul exercitării acestui drept”.

6. La articolul 142, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Părțile, din inițiativă proprie și pe cont propriu, sînt în drept să înainteze cerere despre efectuarea expertizei judiciare sau extrajudiciare pentru constatarea circumstanțelor care, în opinia lor, vor putea fi utilizate în apărarea intereselor lor. În acest caz, instanța de judecată sau organul de urmărire penală, la cererea părții, este obligat să remită instituției de expertiză judiciară/biroului de expertiză judiciară, materialele necesare efectuării expertizei. Raportul expertului care a efectuat expertiza la cererea părților se prezintă organului de urmărire penală, se anexează la materialele cauzei penale și urmează a fi apreciat o dată cu alte probe.”

7. La articolul 143, alineatul (2) se abrogă.

8. Articolul 144:

alineatul (1) după cuvintele „denumirea instituției de expertiză,” se completează cu cuvintele „după caz,”.

9. Articolul 145:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

“(1) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, în cazul în care dispune efectuarea expertizei, informează în scris părțile despre obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să dea răspunsuri și le explică că au dreptul de a face observații cu privire la aceste întrebări și de a cere modificarea sau completarea lor.”;

la alineatul (3) cuvintele „și expert ” se exclud.

10. Codul se completează cu articolul 145¹ cu următorul cuprins:

Articolul 145¹. Expertiza individuală

Expertiza individuală se efectuează de un singur expert judiciar, în unul sau mai multe domenii de specializare a expertizei judiciare.

11. Articolul 146:

la alineatul (1), după cuvintele „cu un grad sporit de complexitate” se introduce cuvîntul „, voluminoase”;

articolul se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Expertiza în comisie se dispune și în cazul în care expertizele efectuate anterior prezintă concluzii divergente. În cadrul expertizei în comisie pot fi formulate întrebări referitoare la cauzele divergențelor între concluziile expertizelor anterioare.”;

alineatele (2) și (3), vor avea următorul cuprins:

„(2) La finalul cercetărilor în cadrul expertizei în comisie se întocmește un singur raport de expertiză, care este semnat de toți experții ce fac parte din componența comisiei.

(3) În situația în care nu există o concluzie comună, unanim acceptată, în raportul de expertiză judiciară se prezintă concluzia acceptată de majoritatea experților participanți în cadrul comisiei la efectuarea expertizei ori se declară despre imposibilitatea prezentării unor concluzii comune. Opiniile divergente ale experților se expun în concluzii separate care se anexează la raportul de expertiză și, de asemenea, se prezintă ordonatorului expertizei.”.

12.Codul se completează cu articolul 146¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 146¹. Expertiza monospecializată

Se consideră expertiză monospecializată expertiza ale cărei cercetări se efectuează cu aplicarea cunoștințelor dintr-un singur domeniu al științei, tehnicii sau alt domeniu al activității umane.”.

13. Articolul 147:

se completează cu alineatul (1²) cu următorul cuprins:

“(1²) Expertiza complexă se poate efectua fie de către o comisie de experți calificați în diferite genuri de expertiză, fie de către un singur expert calificat în mai multe genuri de expertiză.”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În baza totalității datelor constatate în cadrul expertizei complexe, experții întocmesc un singur raport de expertiză, în care se indică cercetările efectuate de fiecare expert, volumul acestora, experții care au formulat răspunsuri la întrebări și concluziile la care s-a ajuns.”.

14.Codul se completează cu articolele 147¹ și 147² cu următorul cuprins:

„Articolul 147¹. Expertiza de bază

Expertiza de bază este expertiza în care se efectuează volumul principal de examinare.

Articolul 147². Expertiza primară

Expertiza primară este expertiza efectuată de către un expert judiciar sau de către o comisie de experți judiciari pentru prima dată, în cazul în care obiectul de cercetare nu a mai fost supus anterior, în cadrul unui proces, vreunei expertize de aceeași specializare.”

15. Articolul 148 va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă organul de urmărire penală care a dispus efectuarea expertizei, la invocare de către una dintre părți sau din oficiu, ori instanța de judecată, la cererea uneia dintre părți, constată că raportul expertului nu este complet și necesită explicații sau completări ori atunci când apar întrebări noi referitoare la circumstanțele examinate și, în toate cazurile, răspunsurile nu pot fi obținute prin audierea expertului, se dispune efectuarea unei expertize suplimentare de către același expert sau de către un alt expert.

(2) Dacă concluziile expertului sînt neclare, contradictorii, neîntemeiate, dacă există îndoieli în privința veridicității lor și aceste deficiențe nu pot fi înlăturate prin audierea expertului, sau dacă a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei, poate fi dispusă efectuarea unei expertize repetate de către un alt expert sau altă comisie de experți. Expertul sau experții care au efectuat expertiza primară/suplimentară pot asista la efectuarea expertizei repetate pentru a da explicații pe marginea concluziilor formulate în urma expertizei primare, însă nu pot participa la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor.”;

(3) Expertiza repetată se dispune în cazurile în care:

a) concluziile expertului sînt neclare, contradictorii, neîntemeiate sau dacă există îndoieli în privința acestora;

b) ordonatorul expertizei sau instanța de judecată a constatat că expertul judiciar nu avea dreptul să o efectueze ori și-a depășit competența;

c) a fost încălcată ordinea procesuală de dispunere a expertizei;

d) s-au constatat încălcări ale metodelor sau procedurilor de efectuare a expertizei;

e) concluziile expertului nu au fost corelate cu datele de fapt, puse la dispoziția lui;

f) există contradicții esențiale între opiniile experților participanți la efectuarea unei expertize în comisie.

(4) Rezultatele expertizei repetate au aceeași valoare probantă ca și rezultatele expertizei anterioare și se apreciază în coroborare cu alte probe.”;

(5) În ordonanță sau în încheierea prin care s-a dispus efectuarea expertizei suplimentare sau repetate trebuie să fie concretizate motivele dispunerii ei. În cazul

dispunerii expertizei suplimentare sau repetate se prezintă raportul expertizei primare, precum și toate materialele prezentate în cadrul expertizei primare.”.

16. Articolul 273 alineatul (2) după cuvintele „să citeze persoane și să obțină de la ele declarații,” se completează cu cuvintele „să ceară efectuarea constatărilor tehnico-științifice și medico-legale,”.

Art. V. – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 130-134, art. 415), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 124 va avea următorul cuprins:

„Articolul 124. Decăderea din dreptul de a efectua expertiza

(1) Partea care cere efectuarea unei expertize este obligată să achite plata pentru serviciile de efectuare a expertizei judiciare în condițiile legii.

(2) Neplata, de către solicitantul expertizei, a sumei pentru efectuarea expertizei, atrage decăderea din dreptul de a solicita repetat efectuarea expertizei judiciare.

(3) În cazul în care partea care a solicitat expertiza va demonstra că a fost în imposibilitate să achite costul expertizei, din motive ce nu îi sunt imputabile, în termenul stabilit de expert, de instituția publică de expertiză judiciară sau de biroul de expertiză judiciară, instanța de judecată va decide asupra cererii repetate de efectuare a expertizei judiciare”.

2. La articolul 149 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(1) Expertiza judiciară se efectuează de către expertul judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari. În cazul în care în Registrul de stat al experților judiciari nu sînt experți de specializarea necesară sau în cazul în care nu poate fi numit un alt expert judiciar din motive de incompatibilitate, în calitate de expert judiciar poate fi recunoscută ad-hoc o persoană competentă în specializarea solicitată pentru efectuarea expertizei.

(2) Fiecare dintre părți are dreptul să recomande un expert pentru a participa cu drepturi depline la efectuarea expertizei.”.

3. La articolul 150:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

“(1) După desemnarea expertului, instanța judecătorească convoacă o ședință cu participarea părților, în cadrul căreia se stabilește legătura dintre expert și părți, etapa la care părțile pot fi admise să participe la investigațiile expertului, se

aduce la cunoștința părților obiectul expertizei și întrebările la care expertul urmează să ofere răspunsuri și li se explică faptul că au dreptul de a face observații cu privire la aceste întrebări și de a cere modificarea sau completarea lor.”;

alineatul (2) se abrogă.

4. Articolul 151 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 151. Recuzarea expertului**

(1) Înaintea desemnării expertului, participanții la proces sunt obligați să formuleze recuzări, dacă există temeiurile prevăzute în art. 51 în privința oricărui/oricăror expert/experti înscriși în Registrul de stat al experților judiciari. Temeiul de recuzare trebuie dovedit. Dacă participanții la proces nu au formulat recuzări în privința unuia sau câtorva experți judiciari, instituția de expertiză poate desemna pentru efectuarea expertizei oricare expert sau experți pentru efectuarea acesteia.

(2) Cererea de recuzare a expertului/expertiilor din Registrul de stat al experților judiciari se depune și se examinează de către instanța de judecată în condițiile art. 53 alin. (1) și (1¹).

(3) Recuzarea se judecă în ședință de judecată, cu citarea participanților la proces. Neprezentarea acestora nu afectează valabilitatea actului dispus de instanță.

(4) Încheierea prin care este soluționată recuzarea expertului/expertiilor poate fi contestată odată cu fondul cauzei.

(5) Dacă pentru efectuarea expertizei a fost desemnată o persoană, recunoscută ad-hoc în calitate de expert judiciar, în condițiile art. 149 alin. (1), aceasta poate fi recuzată în temeiurile și condițiile art. 51 și 53 alin. (1) și (1¹).

(6) Dacă temeiul de recuzare a expertului a apărut ulterior se vor aplica prevederile stabilite de art. 52 și 53.”

5. La articolul 152 alineatul (3) cuvintele “să solicite instanței ordonarea efectuării unei expertize repetate, suplimentare, colegiale sau complexe.” se substituie cu cuvintele “să solicite instanței ordonarea efectuării unei expertize primare, de bază, individuale, monospecializate sau repetate, suplimentare, în comisie, complexe și altor tipuri de expertize conform legislației.”

6. La articolul 153 alineatul (1) cuvintele “materialele trimise la expertiză, alte date privind efectuarea expertizei, termenul acordat pentru efectuarea expertizei și prezentarea raportului de expertiză, alte date prevăzute de lege.” Se substituie cu cuvintele “materialele în litigiu și cele pentru comparație trimise la expertiză, alte date privind efectuarea expertizei, în sarcina cui se pune achitarea costului expertizei, alte date prevăzute de lege.”;

7. Articolul 154 alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Expertul este obligat să prezinte explicații instanței judecătorești ori de câte ori i se va cere. În cazul neprezentării nejustificate a explicațiilor, al modificării raportului de expertiză în ședință de judecată față de cel depus în scris, al refuzului de a efectua expertiza, dacă este obligat să o efectueze, sau al neprezentării materialelor din dosar ori altor materiale utilizate, cheltuielile suportate de persoanele interesate vor fi puse în sarcina expertului. Concomitent, acestuia i se poate aplica amendă de 15 unități convenționale. În cazul neîndeplinirii obligațiilor, sancțiunea va fi aplicată repetat.”

8. Articolele 156, 157 și 159 se abrogă.

Art. VI. – La articolul 58 din Codul de executare al Republicii Moldova nr.443-XV din 24 decembrie 2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 214–220, art. 704), alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Expertiza judiciară se efectuează de către expertul judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari. În cazul în care în Registrul de stat al experților judiciari nu sînt experți de specializarea necesară sau în cazul în care nu poate fi numit un alt expert judiciar din motive de incompatibilitate, în calitate de expert judiciar poate fi recunoscută ad-hoc o persoană competentă în specializarea solicitată pentru efectuarea expertizei.”

Art. VII. – La articolul 390 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 3–6, art. 15), alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Expertiza judiciară se efectuează de către expertul judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari. În cazul în care în Registrul de stat al experților judiciari nu sînt experți de specializarea necesară sau în cazul în care nu poate fi numit un alt expert judiciar din motive de incompatibilitate, în calitate de expert judiciar poate fi recunoscută ad-hoc o persoană competentă în specializarea solicitată pentru efectuarea expertizei.”

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI